

AMERIKANSKI SLOVENEC

Katoliški list za slovenske delavce v Ameriki in glasilo Družbe sv. Družine.

ŠTEVILKA 85.

JOLIET, ILLINOIS, 19 SEPTEMBRA 1916

LETNIK XXV.

Rusi zajemajo gališko mesto Halič.

Ljuti boji v Karpathih in tudi v Volhiji, kjer so vsi ruski napori brezuspšni.

Lahi še ne morejo v Trst.

Britanci in Francozi še napredujejo ob reki Somme.

Dunaj, 14. sept. — Sledče uradno poročilo glede laške fronte je bilo objavljeno danes:

"Sovražni topniška delavnost proti Kraški planoti je narasla. Na tirolski fronti čistijo naše čete odsek Forane sovražnika. Naše postojanke na Falsanski slemenu obstrelijujejo Italijani neprstano."

Laški letavci nad Trstom.

Rim, 14. sept. — Danes objavljeno naznani vojnega urada se glasi:

"Sovražni zrakoplovci so spuščali bombe na Auronzo, a niso napravili škode. Pomorski zrakoplovi, napravljeni proti Ravenni, so bili prepoden po naših baterijah in zrakoplovih. Snoci in oddelki sovražnih zrakoplovov bombardirali San Giorgio di Nogaro, villo Vincentino in druge kraje v okrožju doline Soče. En mož je bil usmrčen in nekaj požarov je nastalo."

"Oddelek dvaindvajsetih naših bojnih zrakoplovov vrste Caproni, v spremstvu neuportskih lovcev, je napadel Lloydov arzenal in hangarje pomorskih zrakoplovov blizu Trsta. Stotin sedemdeset bomb ali pet ton močnih razstrelj je bilo spuščenih na železniške zavode in na ladje v gradnji. Veliki požari so bili opaziti."

Cadorna zopet poskuša.

Dunaj, 15. sept. — Vojni urad je noč objavil sledče poročilo o vojskovjanju na laški fronti:

"Italijani so začeli novo ofenzivo. Zazdaj so njihove prizadeve napravljene proti Kraški planoti. Včeraj se je tako tankaj topniško streljanje z največjo silnostjo."

Popoldne so močni sovražni pehot-

ni oddelki v gosti sestavili prodrali k napadu ob celi fronti med reko Vipavo in morjem. Ljuto bojevanje se je razvijalo. Čeprav je sovražnik izprva prodrl v dele naše prve linije strelskih jarkov in se obdržal tukpatam, vendar je smatral njegov prvi napad izjavljenim."

Med Vipavo in Adrijo.

Rim, 15. sept. — Današnje uradno naznani se glasi:

"Med zgornjo Vansko in Fiemmisko dolino so bili naši napadi naprjeni proti hrbtu severozahodno od Monte Cauriola. Prodramo zadovoljivo vključili trdovratnemu odporu sovražnemu."

"Ob dolnji Soči je naše težko topniško silno obstreljevalo sovražne linije vzhodno od Gorice in na Krasu. Med tem ko je dež kar ili, smo naskočili postojanke vzhodno od Valone. Ujeli smo 2,117 mož, všeči 71 častnikov, ter uplenili nekaj strojnih pušč in zakopnih možnarjev."

V Trst hočejo.

Rim, 16. sept. — Nova laška ofenziva, katere cilj je Trst, se je razvijala včeraj na mnogo obetačjo način, tako poroča glavni stan:

"Fronta nadvojvode Karla: Položaj je neizpremenjen, izvzemši hude boje pri Kapsini v Karpatih."

Rusi ujeli 3,000 Nemcov.

Petrograd, 17. sept. — Ruske čete so zopet začele zajemati gališko mesto Halič, jugovzhodno od Lvova ob Dnistrovju, kjer so ujeli 3,000 Nemcov in uplenile 20 strojnih pušč.

Berlin, 17. sept. — Rusi hudo napadajo v Volhini in Galiciji, ali prodri so samo v odseku, kjer čete nadvojvode Karla Franca branijo Halič, te so potisnili nekoliko nazaj.

Zapadna fronta.

Pariz, 14. sept. — Na fronti ob reki Somme so Francozi osvojili Le-Priezovo farmo in razširili druge postojanke prav do Comblesa, kakor pravi nocojšnje uradno naznani.

Trdo bojevanje je bilo severno in južno ob Bouchavesnesu. Drugod je bilo bolj mirno.

Velik uspeh zavezniških.

Rim, 15. sept. — Britanske in francoške čete so danes obenem udarile naprej in preprodile Nemce iz njihove tretje obrambne linije na celi fronti od Thiepvala do reke Somme. Napredovalo so od treh do petih milj na raznih točkah.

Ko so prihajale uradne brzjavke s fronte nocoj, so zavezniški predstavniki stalinih utrdbeh nemških pritiskali naprej in neprestanoma napredovali.

Pridobljene postojanke.

Britanci so osvojili vse visoko ozemlje med Comblesom in cesto Po-

vojskanja na vzhodni fronti, in sicer kakor sledi:

"Armeda bavarskega princa Leopolda: S te fronte ni izporočiti nič novega."

"Armeda nadvojvode Karla: V odseku Marajo in vzhodno od njega so se razvijala podjetja nemških in turških oddelkov ugodno."

"V Karpathih so prodri ruske čete ob zapadni rebri Cinborlavaka v našo linijo, a so bile kmalu potem zopet izgnane. Odsek naše fronte zapadno od Kapula, ki smo ga moralni prepustiti sovražniku, je bil včeraj zopet osvojen."

"Na Sedmograškem so nemške in avstro-ogrške čete uspešno odbile sovražnika pri Hoetzigu in Hatzegu."

Položaj neizpremenjen.

Berlin, 16. sept. (Brezžično v Sayville) — O položaju na vzhodni fronti poroča veliki glavni stan:

"Fronta princa Leopolda: S te fronte ni izporočiti ničesar."

"Fronta nadvojvode Karla: Položaj je neizpremenjen, izvzemši hude boje pri Kapsini v Karpatih."

Rusi ujeli 3,000 Nemcov.

Petrograd, 17. sept. — Ruske čete so zopet začele zajemati gališko mesto Halič, jugovzhodno od Lvova ob Dnistrovju, kjer so ujeli 3,000 Nemcov in uplenile 20 strojnih pušč.

Berlin, 17. sept. — Rusi hudo napadajo v Volhini in Galiciji, ali prodri so samo v odseku, kjer čete nadvojvode Karla Franca branijo Halič, te so potisnili nekoliko nazaj.

Nadzornje grozovitosti.

Berlin, 14. sept. (Brezžično v Sayville) — Kakor brzjavljajo uradno iz Sofije, poroča poveljnik tretje bolgarske armade že sledče podrobnosti:

"Naši častniki, ki so se vrnili včeraj iz Silistre, Tutrakana in okolice ter so imeli priložnost, prepričati se na svoje oči o tamošnjih razmerah, poročajo, da so rumunske čete na svojem sramotni umikanju izvrševale najstrašnejše izgredje proti mirnim in neoboroženim bolgarskim prebivavcem. Nasili so triplu nekde norasle dekle, ki je bila v resnici raztrgana v kosé. Dne 9. sept. so ginali Rumuni moške prebivavcev iz Alifata na breg Donave, kjer so vsi pogomnega brez usmiljenja zaklali. Trupla so pometali v reko."

Rumuni poraženi in na begu v Dobrudži.

Armeda do 150,000 mož skoraj uničena. Mackensen vodi Bolgare, Nemce in Turke.

Srbi podijo Bolgare nazaj.

Zavezniške armade v Makedoniji do slej uspešno prodrijo.

Dunaj, 14. sept. (Čez London) — Današnje uradno poročilo o dogodkih na rumunski fronti se glasi:

"Zapadno in vzhodno od Sibinja (Hermannstadt) je bilo več sovražnih napadov odbitih. Z ostale fronte ni izporočiti ničesar."

Hesenski princ padel.

Berlin, 15. sept. — Današnje uradno naznani avstro-ogrškega glavnega stana z rumunski fronte se glasi:

"Napad proti avstro-nemških četah v okrožju jugovzhodno od Hatzega na preduje ugodno. Južno od Faragasa (30 milj severozapadno od Braševa) so začeli Rumuni prodriati čez reko Aluto."

Avtstrijsko vojno poročilo.

Dunaj, 15. sept. — Današnje uradno naznani avstro-ogrškega glavnega stana se glasi:

"Napad proti avstro-nemških četah v okrožju jugovzhodno od Hatzega na preduje ugodno. Južno od Faragasa (30 milj severozapadno od Braševa) so začeli Rumuni prodriati čez reko Aluto."

Zavezniški uspešni v Makedoniji.

London, 17. sept. — Zavezniški v Makedoniji nadaljujejo svoje uspehe. Francoske in rumunske čete so na pogonu vzdolj fronte se glasi:

"Zvezniški uspešni v Makedoniji nadaljujejo svoje uspehe. Francoske in rumunske čete so na pogonu vzdolj fronte se glasi:

"Zvezniški uspešni v Makedoniji nadaljujejo svoje uspehe. Francoske in rumunske čete so na pogonu vzdolj fronte se glasi:

"Zvezniški uspešni v Makedoniji nadaljujejo svoje uspehe. Francoske in rumunske čete so na pogonu vzdolj fronte se glasi:

"Zvezniški uspešni v Makedoniji nadaljujejo svoje uspehe. Francoske in rumunske čete so na pogonu vzdolj fronte se glasi:

"Zvezniški uspešni v Makedoniji nadaljujejo svoje uspehe. Francoske in rumunske čete so na pogonu vzdolj fronte se glasi:

"Zvezniški uspešni v Makedoniji nadaljujejo svoje uspehe. Francoske in rumunske čete so na pogonu vzdolj fronte se glasi:

"Zvezniški uspešni v Makedoniji nadaljujejo svoje uspehe. Francoske in rumunske čete so na pogonu vzdolj fronte se glasi:

"Zvezniški uspešni v Makedoniji nadaljujejo svoje uspehe. Francoske in rumunske čete so na pogonu vzdolj fronte se glasi:

"Zvezniški uspešni v Makedoniji nadaljujejo svoje uspehe. Francoske in rumunske čete so na pogonu vzdolj fronte se glasi:

"Zvezniški uspešni v Makedoniji nadaljujejo svoje uspehe. Francoske in rumunske čete so na pogonu vzdolj fronte se glasi:

"Zvezniški uspešni v Makedoniji nadaljujejo svoje uspehe. Francoske in rumunske čete so na pogonu vzdolj fronte se glasi:

"Zvezniški uspešni v Makedoniji nadaljujejo svoje uspehe. Francoske in rumunske čete so na pogonu vzdolj fronte se glasi:

"Zvezniški uspešni v Makedoniji nadaljujejo svoje uspehe. Francoske in rumunske čete so na pogonu vzdolj fronte se glasi:

"Zvezniški uspešni v Makedoniji nadaljujejo svoje uspehe. Francoske in rumunske čete so na pogonu vzdolj fronte se glasi:

"Zvezniški uspešni v Makedoniji nadaljujejo svoje uspehe. Francoske in rumunske čete so na pogonu vzdolj fronte se glasi:

"Zvezniški uspešni v Makedoniji nadaljujejo svoje uspehe. Francoske in rumunske čete so na pogonu vzdolj fronte se glasi:

"Zvezniški uspešni v Makedoniji nadaljujejo svoje uspehe. Francoske in rumunske čete so na pogonu vzdolj fronte se glasi:

"Zvezniški uspešni v Makedoniji nadaljujejo svoje uspehe. Francoske in rumunske čete so na pogonu vzdolj fronte se glasi:

"Zvezniški uspešni v Makedoniji nadaljujejo svoje uspehe. Francoske in rumunske čete so na pogonu vzdolj fronte se glasi:

"Zvezniški uspešni v Makedoniji nadaljujejo svoje uspehe. Francoske in rumunske čete so na pogonu vzdolj fronte se glasi:

"Zvezniški uspešni v Makedoniji nadaljujejo svoje uspehe. Francoske in rumunske čete so na pogonu vzdolj fronte se glasi:

"Zvezniški uspešni v Makedoniji nadaljujejo svoje uspehe. Francoske in rumunske čete so na pogonu vzdolj fronte se glasi:

"Zvezniški uspešni v Makedoniji nadaljujejo svoje uspehe. Francoske in rumunske čete so na pogonu vzdolj fronte se glasi:

"Zvezniški uspešni v Makedoniji nadaljujejo svoje uspehe. Francoske in rumunske čete so na pogonu vzdolj fronte se glasi:

"Zvezniški uspešni v Makedoniji nadaljujejo svoje uspehe. Francoske in rumunske čete so na pogonu vzdolj fronte se glasi:

"Zvezniški uspešni v Makedoniji nadaljujejo svoje uspehe. Francoske in rumunske čete so na pogonu vzdolj fronte se glasi:

"Zvezniški uspešni v Makedoniji nadaljujejo svoje uspehe. Francoske in rumunske čete so na pogonu vzdolj fronte se glasi:

"Zvezniški uspešni v Makedoniji nadaljujejo svoje uspehe. Francoske in rumunske čete so na pogonu vzdolj fronte se glasi:

"Zvezniški uspešni v Makedoniji nadaljujejo svoje uspehe. Francoske in rumunske čete so na pogonu vzdolj fronte se glasi:

"Zvezniški uspešni v Makedoniji nadaljujejo svoje uspehe. Francoske in rumunske čete so na pogonu vzdolj fronte se glasi:

"Zvezniški uspešni v Makedoniji nadaljujejo svoje uspehe. Francoske in rumunske čete so na pogonu vzdolj fronte se glasi:

"Zvezniški uspešni v Makedoniji nadaljujejo svoje uspehe. Francoske in rumunske čete so na pogonu vzdolj fronte se glasi:

"Zvezniški uspešni v Makedoniji nadaljujejo svoje uspehe. Francoske in rumunske čete so na pogonu vzdolj fronte se glasi:

Amerikanski Slovenec

Ustanovljen 1. 1891.

Prvi, največji in edini slovenski-katoliški list za slovenske delavce v Ameriki ter glasilo Družbe sv. Družine.

Izdaja ga vsaki torek in petek Slovensko-Ameriška Tiskovna Družba Inkorp. I. 1899.
v lastnem domu, 1006 N. Chicago St. Joliet, Illinois.
Telefoni: Chicago in N. W. 100.

Naročnina:
Za Združene države na leto.....\$2.00
Za Združene države za pol leta.....\$1.00
Za Evropo na leto.....\$3.00
Za Evropo za pol leta.....\$1.50
Za Evropo za četr leta.....\$1.00

PLAČUJE SE VNAPREJ.

Dopisi in denarne pošiljke naj se pošljajo na:

AMERIKANSKI SLOVENEC
Joliet, Illinois.

Pri spremembni bivališča prosimo na-ročnike, da nam natančno naznačuje POLEG NOVEGA TUDI STARIS NASLOV.

Dopise in novice priobčujemo brez-plačno; ne poročila brez podpisa se ne oziroma.

Rokopisi se ne vračajo.

Cenik za oglase pošljemo na prošnjo.

AMERIKANSKI SLOVENEC
Established 1891.

Entered as second class matter March 11th, 1913, at the Post Office at Joliet, Ill., under the act of March 3rd, 1879.

The first, largest and only Slovenian Catholic Newspaper for the Slovenian Workingmen in America, and the Official Organ of Holy Family Society.

Published Tuesdays and Fridays by the

SLOVENIC-AMERICAN PTG. CO.
Incorporated 1899.

Slovenic-American Bldg., Joliet, Ill.

Advertising rates sent on application.

Iz slovenskih naselbin.

Joliet, Ill., 18. sept. — Uradni začetek jeseni bo šele v soboto, dne 23. t. m., ali prvo jesensko slano smo pa že imeli zadnjino soboto zjutraj. Zamora je vse rožice, kar jih je še dihalo po vrtih. Že v petek je prinesel sever mrzlo vreme, da je bilo prav občutno, kajti navajeni smo še bili vročine, ki je bila letos nenačadno dolgotrajna. Živo srebrok je začelo v petek naglo padati; opoločni od petka na soboto je kazal topomer 35 stopinj, v soboto zjutraj od 3. do 6. ure pa samo 32 stopinj. Od petka do danes (ponedeljek) je bilo vedno hladno in deloma mrzlo; davi smo imeli zopet slano. Malo prezgodaj se nam oglaša zima. Sedaj je čas za indijansko poletje, ali ne?

— Društvo sv. Cecilije št. 12 D. S. D. priredi veliko plesno veselico dne 18. novembra t. l. v Sternovi dvorani. Vstopnice so že na prodaj. Ticket stane 25 in je obenem srečka za cekin \$5.00.

— Društvo sv. Genovefe št. 108 K. S. K. J. priredi plesno veselico v Sternovi dvorani dne 25. novembra.

— G. Lorenc Pečjak, stanujoč na 311 Smith avenue, se je ponosrečil v jeklarnici v soboto. Opečen je po hrbitu in nogah. Nahaja se doma in je upati, da kmalu ozdravi.

— V holnišnici sv. Jožefa se nahaja rojak Joseph Kezerle, 1119 N. Bluff st., ki ga je v sredo zvečer nekdo ranil z nožem.

— Rojenica se je oglasila dne 5. t. m. v stanovanju g. Simona Jarc, 1001 N. Chicago street, in je pustila v na-ročju njegove soproge Frances čvrsto dekllico. Krst je bil včeraj. — V isto hišo je zopet prišla Rojenica kakor štiri dni pozneje ter prinesla g. Johnu Traven in njegovo soprogi Kristini tudi punčko. Srečna hiša in srečni starši!

— Hrvatska Mladost v Jolietu pri-redu zabavo v soboto, dne 23. sept., zvečer v Hrvatski šolski dvorani.

— Z delom za gradnjo velike garaže na severovzhodnem voglu N. Chicago in Jackson streetov so začeli že pred nekaj dnevi.

— Kdo je bil nominiran republikanskim kandidatom za generalnega pravdnika, ali Richard J. Barr iz Jolietta, ali Edward J. Brundage iz Chi-caga? Pravijo, da zadnji, čeprav še ni znano za gotovo, ker presevanje oddanih glasov še vedno ni zaključeno, ko to pišemo. Prvo preštejte je pokazalo zmago za Chicažana, a mi-

Barr pravi, da bode potreben uraden preizkus, predno je mogoče izid gla-sovanja določiti končno veljavno.

— "Americanization Bureau" bodo v kratkem ustanovili v Jolietu, to je, urad, ki bo vodil delo za amerikaniziranje ali poameričanje tujerodnih prebivancev v Jolietu. Ustanovitev takega urada so sprožili v petkovki seji trgovske združbe joljetske (Joliet Association of Commerce). Govoril je tudi g. Dunda, naš znani rojak in bla-gačni uradnik Joliet National-banke. Posnetek njegovega govora pri-občimo prihodnjic.

La Salle, Ill. — Slavno uredništvo A. S., prosim, dovolite tudi meni malo prostora za par vrstic v našem katoliškem listu.

Iznova nas je doletela velika nesreča in žalost. Po naključju mi je prišel pred nekaj dnevi v roke list "Narodni Brezvestnik", in v njem sem našel "veličastno" resolucijo iz La Salle. Ta-kaj sem si mislil: to je pa zopet zgradi-la naša lasalška rudeča "banda" (brez godal), in res nisem se motil.

Vsebina te resolucije je "Narodni Dom" in voditelji istega; in ko sem

prečital, mi je postal siluo vroče in kar sapo mi je ustavilo za trenutek,

kajti kar 8 so nas obsodili ti rudeči klativitezi in modrijani.

Sodbo so izrekli po najhujšem "pa-ragrafu", po katerem so nam prepo-vedali, da ne smemo nikdar prestopiti praga njih slavnega palače. To je sicer pa res huda kazen za nas in nam se vsiljuje obup, da ne bomo zmožni te hude kazni prenesti. Ker bi se pa radi prepričali brž ko je mogoče, zato pro-simo te naše rudeče klativiteze in mo-drijane, da si brž ko morejo zgradijo svojo slavno palačo, ali bolj razločno povедano "rudeče zavetišče", na kateri se bode zlorabljalo ime "Slo-venski dom".

In pripričamo tej slavni družbi, ko si dogradi svoje "rudeče zavetišče", da si postavi pred vrata svojo často-strasto, ki bo odganjala vse poštene ljudi.

Nadalje tudi napovedujejo ti rudeči klativitezi velikanski napredek, ki se bo odgajal pod streho Slov. doma-Govorijo, kako se bo izobraževala mladina. Bog ve kje? Mogoče pri za-peljivih?

Mi, kolikor nas je poštenej Slovencov, smo se trudili na vse pretege, da smo si ustanovili svojo domačo župnijo in domačo katoliško šolo, kjer se naši otroci podučujejo v krščanskem duhu in materinskem jeziku.

Ti modrijani pa, ki toliko kriče v svet, kako so za napredek slovesna in izobrazbo, pa ne pošljajo niti enega svojega otroka v slovensko šolo, kar je edino sredstvo, ki zamore vzdržati naše potomce pred potujočjem.

Seveda, mi vemo, da tem rudečim modrijanom ni prav nič za izobrazbo in napredek naroda, pač pa jih diše samo "groš" ubogih slovenskih de-lavevcev.

Mi poštene Slovenci ostro obsojamo to gnjusat; — vse one duševne revčke pa, ki sledijo tem rdečkarjem, pomilu-jemo! Capito! —

Eden izmed obsojenih.

Laurium, Mich., 12. sept. — Drago uredništvo! Tukaj Vam pošljem na-ročnino za Vaš list, ki ga z veseljem berem, posebno jaz, ki mi je dolgč, ker nisem še sposobna za nobeno de-lo, odkar sem bila v bolnišnici. Zdaj sem doma in ne znam, kaj bi začela brez berila; zato komaj čakam, da "Am. Slovenec" pride, da ga preberem; ali to je samo dvakrat za en po-poldan; škoda, da ne prihaja vsak dan.

Drago uredništvo, Vam dan znati, da tukaj na Calumetu se je vreme pre-obrnilo. Pred par tedni smo imeli vroče, da je bilo za zgoreti, da so se vrane blejale. Zdaj je pa že mrzlo tako, da moramo včasi poseči po zimskih suknjah; posebno jaz, ki sem še slaba in bolna, imam zimske čižme na nogah, čeravno sem v hiši, da me sram, če kdo pride: septembra meseca, pa zimske čižme nositi! Pa ne zamerite, kar Vam pišem.

Pozdravljam vse Slovence in Slo-vence!
Ana Matkovich.

GORE DOMAČE..

(iz "Slovenca", 3. avg. 1915.)

Svetovni orkan... Pred letom dñi je zaoril po dolini solza in divja še dandanes z neznanjano krutostjo. Kjer so stale preje evetoča mesta, vi-di dñaj kup razvalin. Pisani travnik, zeleni poljane, bujne livade... Ni jih več. Zajecate so visoke smreke, za-stokale vitke jelke, omajal se je mo-goči hrast — padel je... zginili so krasni gozdovi. Grmi, buči, tulji, rjeve silni orkan, grozno je. Gospodar sve-ta — človek, joka, kliča na pomoč, prav pončino prosi in moli. "Ot-mi naš rev, omni nadlog!" A vihar divja, razsaja v enomer, se ne poleže, njegova moč je neizčrpna. Zemlja je postala njegovo kraljestvo. Razvaline, opustošena polja, uničeni gozdovi, to je krasota njegove dežele.

Slišim vsak dan režko pokanje pušk, divje grojenje topov, besno vpitje vojnikov, peketanje konjskih kopit, žvenkanje svetlih mečev... Se več. Tam pod grmom leži smrtno ranjen vojak, ki se zvija v bolečinah. Ne, on ne čuti več bolečin, ne joče več, ne stoka, bori se z nepremagljivo smrto. Padel je junak in z njim milijoni

POMAGAJMO REVEŽEM V STARI DOMOVINI!

Ali ste že kaj darovali za slovenske begunce ter vdove in sirote padlih vojakov slovenskih?

Precitajte pesem "Po bitki" na tej strani. Morebiti Vas omehča.

Darove sprejema: Amerikanski Slo-venc, Joliet, Ill.

sladkih želj in upov. Na širini ravnini leži truplo ob truplu, sami junaki, ki so živelii za domovino. Ob križu, ki stoji ob razpotju, sloni ranjene, oblit s krvjo. Prav milo mi prosi pomoči: "Brat, glej, pomagaj mi!" A jaz se ne smem pri njem muditi. Če mu po-magam, izpolnim pač lepo krščansko dolžnost, grešim po hudo proti dolžnosti, ki mi jo nalaga domovina... domovina... Misli se bijeo, goreče želje iščejo besed in v besedah izhoda iz srca pred prestol Najvišjega: Ti od-löci!...

Oče, mati, sestre, bratje, otroci... Hiša, vrt, cerkev, služba — o vse to, vse to... ah, vse to nič! Sovra-nik, dolžnost, prisega, domovina... domovina... Misli se bijeo, goreče želje iščejo besed in v besedah izhoda iz srca pred prestol Najvišjega: Ti od-löci!...

Ogle bučijo, pred oltarjem se divi-ga kadilo in širi pod oboko oblake vo-nja, rute se leskečejo kot lestene in mladi obrazi so vprtli v oltar in mol-tveno knjigo.

Gospod moli in ljudstvo za njim... Šipe v oknih se tresejo, gromenje od-meva od hribov, ki se je prej vimešalo v bučanje orgel... zdaj je dobil duška... in kot da meče lastno kri bogokletno do neb... Ljudstvo se zgane, spogleda, pošepeta... Le sive amforne so skoraj neme, sklonijo se se nizje, boj udano zrejo oči v oltar, ustne sepečejo kot mrzlično:

"Jutri, jutri!..."

In od tedaj odmeva tudi v mojem sreču nengasti klic: Jutri, jutri! Domovina klic! — Fric.

ŠKODOVE TOVARNE V VOJNI.

Praproš socialno demokratično "Pra-vi Lido" piše: Petnajststoč ljudi dela v Škodovih delavnicah v Plznu tudi ob nedeljah in praznikih, da se more zadostiti velikim potrebam glede voj-nega materiala. Tovarno so v smeri proti mestu razširili s kompleksom no-vih modernih oddelkov, tako da so se moraliz prenemeliti mestni regulacijski načrti. Onstran železniške proge, ki je preje proti zapadu obmejeno to-varno, so gotova poslopja za vrsto no-vih oddelkov. Vsak prazen prostor tovarniškega ozemlja se je v zadnjih mesecih zazidal, mnogim starejšim zgradbam se je dozidalo po eno ali več nadstropij, in ko še vse to ni zadostovalo, so se odločili za zgradbo nove velike podružnice Škodovih tovari-v v bližini starega strelische, kjer se je raz-zen tovarniških poslopij zgradila tudi nova delavska kolonija. Reservoir de-lavskih moči v zapadni Češki tudi ne zadostuje več in iz Avstro-Ogrske in tudi iz sosedne Nemčije vro delaveci v Škodovih tovari-v v bližini starega strelische, kjer se je raz-zen tovarniških poslopij zgradila tudi nova delavska kolonija. Reservoir de-lavskih moči v zapadni Češki tudi ne zadostuje več in iz Avstro-Ogrske in tudi iz sosedne Nemčije vro delaveci v Škodovih tovari-v v bližini starega strelische, kjer se je raz-zen tovarniških poslopij zgradila tudi nova delavska kolonija. Reservoir de-lavskih moči v zapadni Češki tudi ne zadostuje več in iz Avstro-Ogrske in tudi iz sosedne Nemčije vro delaveci v Škodovih tovari-v v bližini starega strelische, kjer se je raz-zen tovarniških poslopij zgradila tudi nova delavska kolonija. Reservoir de-lavskih moči v zapadni Češki tudi ne zadostuje več in iz Avstro-Ogrske in tudi iz sosedne Nemčije vro delaveci v Škodovih tovari-v v bližini starega strelische, kjer se je raz-zen tovarniških poslopij zgradila tudi nova delavska kolonija. Reservoir de-lavskih moči v zapadni Češki tudi ne zadostuje več in iz Avstro-Ogrske in tudi iz sosedne Nemčije vro delaveci v Škodovih tovari-v v bližini starega strelische, kjer se je raz-zen tovarniških poslopij zgradila tudi nova delavska kolonija. Reservoir de-lavskih moči v zapadni Češki tudi ne zadostuje več in iz Avstro-Ogrske in tudi iz sosedne Nemčije vro delaveci v Škodovih tovari-v v bližini starega strelische, kjer se je raz-zen tovarniških poslopij zgradila tudi nova delavska kolonija. Reservoir de-lavskih moči v zapadni Češki tudi ne zadostuje več in iz Avstro-Ogrske in tudi iz sosedne Nemčije vro delaveci v Škodovih tovari-v v bližini starega strelische, kjer se je raz-zen tovarniških poslopij zgradila tudi nova delavska kolonija. Reservoir de-lavskih moči v zapadni Češki tudi ne zadostuje več in iz Avstro-Ogrske in tudi iz sosedne Nemčije vro delaveci v Škodovih tovari-v v bližini starega strelische, kjer se je raz-zen tovarniških poslopij zgradila tudi nova delavska kolonija. Reservoir de-lavskih moči v zapadni Češki tudi ne zadostuje več in iz Avstro-Ogrske in tudi iz sosedne Nemčije vro delaveci v Škodovih tovari-v v bližini starega strelische, kjer se je raz-zen tovarniških poslopij zgradila tudi nova delavska kolonija. Reservoir de-lavskih moči v zapadni Češki tudi ne zadostuje več in iz Avstro-Ogrske in tudi iz sosedne Nemčije vro delaveci v Škodovih tovari-v v bližini starega strelische, kjer se je raz-zen tovarniških poslopij zgradila tudi nova delavska kolonija. Reservoir de-lavskih moči v zapadni Češki tudi ne zadostuje več in iz Avstro-Ogrske in tudi iz sosedne Nemčije vro delaveci v Škodovih tovari-v v bližini starega strelische, kjer se je raz-zen tovarniških poslopij zgradila tudi nova delavska kolonija. Reservoir de-lavskih moči v zapadni Češki tudi ne zadostuje več in iz Avstro-Ogrske in tudi iz sosedne Nemčije vro delaveci v Škodovih tovari-v v bližini starega strelische, kjer se je raz-zen tovarniških poslopij zgradila tudi nova delavska kolonija. Reservoir de-lavskih moči v zapadni Češki tudi ne zadostuje več in iz Avstro-Ogrske in tudi iz sosedne Nemčije vro delaveci v Škodovih tovari-v v bližini starega strelische, kjer se je raz-zen tovarniških poslopij zgradila tudi nova delavska kolonija. Reservoir de-lavskih moči v zapadni Češki tudi ne zadostuje več in iz Avstro-Ogrske in tudi iz sosedne Nemčije vro delaveci v Škodovih tovari-v v bližini starega strelische, kjer se je raz-zen tovarniških poslopij zgradila tudi

Družba

SV. Družine

(THE HOLY FAMILY SOCIETY)

Sedež: JOLIET, ILL.

Inkorp. v drž. III., 14. maja 1915

Vstanovljena 29. novembra 1916

Inkorp. v drž. Pa., 5. apr. 1916

VJEDINJENIH DRŽAVAH
SEVERNE AMERIKE.

DRUŽBINO GESLO: "VSE ZA VERO, DOM IN NAROD." "VSI ZA ENEGA, EDEN ZA VSE."

GLAVNI ODBOR:

Predsed.—Geo. Stonich, Joliet, Ill. Podpred.—John N. Pasdertz, Joliet, Ill.
Tajnik—Josip Klepec, Joliet, Ill.
Zapis.—A. Nemanich, Jr., Joliet, Ill. Blagajnik—John Petric, Joliet, Ill.

NADZORNİ ODBOR:

1. Anton Kastello, La Salle, Ill. 2. John Stua, Bradley, Ill.
3. Nicholas J. Vranichar, Joliet, Ill.

FINANČNI IN POROTNI ODBOR:

Stephen Kukar, Joliet, Ill. Josip Težak, Joliet, Ill.
Math Ogrin, N. Chicago, Ill.

Glasilo: AMERIKANSKI SLOVENEC, Joliet, Ill.

KRAJEVNO DRUŠTVO ZA D. S. D. se sme ustanoviti s 8. člani(icami) v kateremkoli mestu v državi Illinois in Pensylvaniji z dovoljenjem gl. odbora. Za pojasnila pišite tajniku.

Vsa pisma in denarne pošiljatve se naj naslove na tajnika. — Vse pritožbe se naj pošljajo na 1. porotnika.

SPOMINI IZ VOJNE.

(Iz "Slovenca".)

Sanok, meseca decembra 1915.

Cenjeno uredništvo! V "Slovencu" z dne 16. avgusta t. i. sem obljubil, da povsem še kaj iz naše Galicije; ker pa obljuba dolga dela, naj pa to danes tudi izpolnim.

Pred izbruhom vojne je bila Galicija nam Slovencem bolj malo znana. Pisalo se je o nji zelo malo; edini večji spis je knjiga, ki jo je leta 1906. izdala Mohorjeva družba, t. j. "Pri severnih Slovenih", ki jo je pisal L. Antun Kukar.

Ta knjiga nas je nekoliko seznanila s to delom, z njenimi prebivalci, nas počutila o mestih in lepotah.

Ko so bili na Kranjskem nastanjeni galitski begunci, se je splošno vsakega galitskega Poljaka, kar pa nikakor ni res. Po večini so to bili Rusini ali kazki, ki so sami nazivajo Ukraineri. Sta namreč v Galiciji dve narodnosti: Poljaki in Rusini, med katerima se tudi bije večen naroden boj.

O Poljakih na tem mestu ne bom govoril; samo par besedi. Jezik poljški je blagoglašen, meliak, samo malo težko ga človek izprva razume. Tudi disava je različna od naše, namešča za nekatere črke; tako n. pr.: naš "s" nadomešča se, naš "č" nadomestuje čr. Našim Kranjem bi gotovo tudi ne bilo vše, da imajo nekatere besede ravno naš nasprotni pomen; tako na poljški "zapomni" znači pri Poljaku ravno nasprotno, namreč pozabim. Marsikaj bi še mogel povediti, da o tem drugič ve.

Druga narodnost, kakor sem omenil, so pa Rusini. Razlika med poljskim in ukrajinskim jezikom je precejšnja; v Slovenec lažje razumel Rusina, kakor pa Poljaka. Ko sem priseljek v Kranj skupaj z Rusini in slišal njihovico, sem izprva mislil, da slišim naše ljudi govoriti v dialetku, ki ga govorite naši Poljanci. Samo naglas dela veliko razliko, kajti Rusin ima naglas vedno na zadnjem zlogu, dokončno na m in predzadnjem. "Govoriti" se pravi po rusku ali po ukrajinski "hovoriti" (naglas na zadnjem zlogu). Razločevati se pa mora: "hovoriti po rojisku", kar znači: "govoriti po rusku" (kakor govorje pravi Rusi, v Galiciji poznani kot "Moskali").

Ze po nošnji je možno Rusina spoznati od Poljaka. Rusini nosijo oblike, napravljeno iz domačega platna. Za obliko, morem reči, ne izda veliko, levečemu aksi si kupi klobuk. Lase nosijo neostrižene, debelo platenato, pa čez hlače tako, kot naši Beleščani. Ob praznikih si opašejo žice, ki je okinčan z raznimi bližnjimi sodišči.

Rusini so bolj vitkega stasu, a črveni in postavnji; "fejst" in "zal" bi morale reči naša dekleta. Značaji so mirnejši in poniznejši kot Poljaki, ki vedno le misljijo na svojo nekdajno moč in slavo v kraljestvu poljskem. Ali to le za ljudstvo daleč od mest? Malo je takih županov, ukrajinski se nazivajo "wilti", ki bi umeli vsaj čitati in pisati. Tudi mere imajo še stare, sive so jim neznanata stvar. Smešna je, da se je vršila pred enim tukajnjim sodiščem.

Pred sodnikom sta stala dva Rusina, ki sta se nekaj sprla. Sodnik vpraša: "Šči ti jemu kazav, že vin tebe bil?" (Kaj si mu rekel, da je vin tebe tepel?)

Spoznati je žida prav lahko že po oblike. Vsi židi nosijo dolge črne suknje, nazvane kaftan. Na glavi nosi tak Širokokrajni klobuk, pod katerim se skriva mala svilena čepica. Ako pride žid v kako pisarno, se sicer odkrije, ali te male čepice ne bo nikdar dal z glave; nazivajo jih "kamurki". Pri kakem revnem židu izgleda kaftan, ki pokrivalo tako, da je strah. Se berači so pri nas lepše obleceni. Predstavljajo si žida z značilnim orlovskim nosom, dolgo sivo brado, ki je vsa razmeha, z razcefranim kaftanom in oguljenim, Bog ve koliko let starim klobukom, s pred dolgimi kodri ob useshih, pa imate žida.

Židje se drže še starih navad in Mozesovih postav. Praznik strogo posvečujejo. Vse trgovine zapro že v

petek zvečer, tako da v soboto ni mogoče kupiti nič. Tudi kuhati se ne sme v soboto, zato gospodinje pripravijo vse prejšnji dan, v petek. Vsak bodisi še tako reven žid, prizge na predvečer sobote v družinski izbi sveče, ki jih nazivajo po židovsko: "šabesiliche" (Sabathlichter), ki morajo do cistema pogreti. Vse se pa zbere v templju, kjer se začne praznovanje sobote.

Smešno je, bi rekel, gledati žida pri molitvi; pri miru ne more biti, hodi sem in tja, povzdigne oči, roke, cincasem in tja, no, in nazadnje začne še plesati. Včasih tudi zapoge kakšno pesem, ki se pojde kakor valček.

Kadar molji, si ognje okoli glave neko sivo, s črnimi progami pretkano pokrivalo, okoli roki si ovije neka jermenja, rabin si pa priveže na celo kot nekako kocko. Potem se pa prične mrmljanje in njih molitve.

V hišah ni nikakih podob, edina podoba, ki sem jo videl v kaki sobi, je podoba temeljskega trga v Jeruzalemu. Tudi v templju nividevi kake podobe; edino veliki lestenci in kaki ornamentični okraski. Žide bi lahko smatrali kot prave nazadnje; knjigo začne brati od zadaj in jo konča tam, kjer je naša prva stran. Tudi piše tako, da začne od zadaj. Koledar imajo svoj: novo leto zelo živčano praznujejo. Na praznike se pripravljajo s stroškim postom. Kristjanom dajejo lep zgled, kako se ima posvečevati praznike.

Kakor sem že prej omenil, se židje drže Mojzesove postave, ki je dosti ostra. Tako sem imel v soboto priliko govoriti z židom, ki me je poprošil, naj mu zapalim svalčico; kadili je namreč dovoljeno, ali po postavi ni dovoljeno vzeti vžigalice in si z njo prizgati cigaro ali svalčico. Nam bi gotovo ne bilo všeč. Drugo. Postava zabranjuje jesti svinjsko meso, kar nam tako deli. Le radoveden sem, kake občutke ima žid, ko vidi katolika, ki z veliko slastjo obira kako dobro praško šunko ali izvrstne kranjske klobase.

Toliko o naši Galiciji in njenih prebivalcih; naj si prihranim pa še za v prihodnje kaj za naše cenjene bralce. Zimo že cutimo v Galiciji; na vso moč se sli si sneg; na sv. Simona in Juda je od ene strani sijalo solnce, docim je v mestu padal sneg tiste vrste, ki mu Gorenje pravimo: "ta zapadni sneg". Kar se pa tice živil, je pri tudi začela vladati draginja: pred tednom so tudi v tukajnjem mestu npejali krušne nakaznice, s čimer pa naši židki niso posebno zadovoljni. Bel kruh se je tu še dobil, če ne drugie, pri čemu je prav gotovo.

Tako, cenjeni gospod urednik, naj za danes končam. Hvaležen Vam bom, ako priobčite te moje vrstice v Vašem cenjenem listu, da bodo naši ljude kaj zvedeli, kaka je naša toli imenovana dejela in se nekajko seznam z njenimi prebivalci. V prihodnje Vam bom pa nekajko popisal razne šege naših Ukrajincev ali Rusinov.

Vsem cenjenim bralcem "Slovenca" in Vam iskren pozdrav. Zvest bralce Vašega cenjenega lista — Franjo Šolar.

KAKO SO NEKDAJ REKRUTE LOVILI.

Spisal: A. Kohlar.

(Iz "Izboraževalne knjižnice", ki jo zalaže "Tiskovno društvo" v Kranju.)

Ko dandanes gledamo fante, kadar gredo na vojaški nabor, se nam čudno zdijo njihovo obnašanje. Razumeti ne moremo, čemu toliko pijejo, vpijejo, ukaj in prepevajo ter si na razne načine dajejo pogum, kakor bi že šli nad sovražnika. Ker že toliko časa pri nas ni bilo nobene vojne in vojaki skoraj ne vedo, kaj je hudo, zato se rekruti zdaj le malo še boje vojaške službe in delajo ob naboru šum le iz stare navade.

Nekdaj je bilo drugače. Avstrija je bila v prejšnjih časih zapletena v vedenje in dolgotrajne vojne. Pri vojakih je bila trda služba in je bilo treba služiti po veliko let. Za odlahajočega rekruta je bilo tedaj precej dvomljivo, če se bo še živ in zdrav povrnih na svoj dom. Skušali so torej fantje z begom odtegniti se vojaški službi. Če jih je pa zadel nemila usoda, da so bili ujeti, niso vedeli, na kakšen način bi udushili svoje grenačke občutke in vsaj nekaj kazali srčnost.

Lov na rekrute je bil nekdaj sicer zanimiv, a zelo krut. Kadari se je pokazala potreba za pomnoženje vojske in za nabor rekrutov, je prisel na vse zemljiške gosposke od deželnega glavarja ukaz, v katerem je bilo poveleno, koliko sposobnih fantov naj se v gotovem času posluje v deželno hišo v Ljubljano na nabor. Kolikor več podložil hiš je kdo imel, toliko več fantov je moral poslati v Ljubljano.

Také zemljiške gosposke pa niso bili samo grajsčaki, ampak tudi mesta, potem župniki, beneficijati in spletovi vsi lastniki dominij in podložnih zemljišč. Ti so morali najprej sami določiti, kateri gruntarski fantje bi bili sposobni za vojake (die Anwendbaren). Potem so morali najeti cele čete mož, ki so vzeli pri gosposki železa in šli fante loviti. Kadari je prisel ukaz od deželnega glavarja, so povsed na en dan, oziroma eno noč, lovci planili na fante. V ukazu deželnega glavarja je bilo, da se nikomur nič ne izda, kdaj bo lov. Kdor je izdal, je bil strogo kaznovan. Včasih se je pa le primerilo,

da so fantje izvohali čas lova. Naglo so drug drugemu to naznani in so pobegnili. Gonjači so šli za fanti tudi na tuja zemljišča v hoste in gore. Večkrat je bil med njimi hud boj. Ujeti fante so potem stražniki gnali, včasih tudi uklanjene, pod nadzorstvom grščinskih oskrbnikov ali pisarjev v deželnih dvorec na nabor. Zemljiška gosposka, kateri se ni posrečilo ujeti gruntarskih fantov, je smela za namestnike (Erben) vzeti tudi kajžarske fante in one s četrtin in tretjin grunta.

"Rekruti morajo biti zdravi, pet čevljev in tri palce visoki ter od 18 do 45 let starci." Tako je veljal ukaz deželnega glavarja Ant. Josipa grofa Turjaškega z dne 24. septembra leta 1758., ki je bil po vsem Kranjskem napovedan lov na rekrute na dan 22. novembra zvečer.

Pri asentiranju v Ljubljani, ki se je vršilo nekaj mesecev v pondeljkih, sredah in petkih, so poprej dobivale zemljiške gosposke za rekrute nekaj odškodnine iz deželne blagajnice. Omenjenega leta je bilo pa ukazano, da naj se rekruti ne le brezplačno dostavijo, ampak da se mora za vsakega rekruta plačati deželi po tri goldinarje, zato naj pa gosposka tirja od vseh podložne hiše po 20 kr., da bo mogla pokrivati svoje stroške za novaceno. Te krajcarje so plačevali tudi tiste hiše, ki so bile rekrute. Opazoval je pa ukaz deželnega glavarja rekrute, da naj ne isčejo zakotnih pišačev, ki bi jih skušali proti odškodnini oprostiti vojačine.

Ce je kakšen vojak prevzel doma gospodarstvo, ali če se je kam na grun prizlenil, je zemljiška gosposka vložila janj prošnjo, da je bil opršen zato je pa ista morala precej odpolati drugega usposobljenca na nabor. Tačko je 1796. kranjski župnik prosil c. k. okrožni urad, da naj priporoči glavnemu vojaškemu poveljništvu Jakoba Valanda, ki služi pri Thurnovem pešpolku, da bo opršen vojaštvu, ker bo prevzel gospodarstvo v Predosljah, in namesto njega je predlagal namestnika, ki pojdje na nabor.

Gosposka, kateri se je dokazalo, da je svojevoljno brez postavnega vzroka kakega usposobljenca (Anwendbaren) oprostila in namestnika (Erben) pošla, da morala plačati 24 dukturje globice. Precej močno so višji krogri prisiljani na duhovščino, da je storila "patriotično dolžnost" in s svojim vplivom pomagala pri nabiranju rekrutov. Večkrat so se fantje kljub temu zbaljajoči v nemški zaščiti.

Kakor je poročeno, se poroča, se je vselej veliča v Svetišču v Sayville. — Uradno je bilo naznajeno včeraj:

General Obregon, vojni minister mehiški, general Funston in general Scott na posvetu ob meji, kjer so se ustreno dogovorili glede zasledovanja Villovih razbojnnikov. Spodnja slika kaže ameriške čete, straže konference.

IZZA NEDAVNEGA ČASA.

General Obregon, vojni minister mehiški, general Funston in general Scott na posvetu ob meji, kjer so se ustreno dogovorili glede zasledovanja Villovih razbojnnikov. Spodnja slika kaže ameriške čete, straže konference.

Konvencija Društva Sv. Barbare

je bila končana v Forest City, Pa., zadnji petek, dne 15. sept.

Izvoljeni so bili v odbor sledeči:

Predsednik: Frank S. Taučar, Rock Springs, Wyo.

Podpredsednik: Jakob Dolenc, Broughton, Pa.

Tajnik: Frank Pavlovič, Coney Island, Pa.

Zapisnikar: August Gostiša, Forest City, Pa.

Blagajnik: Josip Marinčič, Cleveland, O.

Pooblaščenec: Ant. Hočvar, Bridgeport, O.

Vrh. zdravnik: Dr. Jos. V. Grahek, Pittsburgh, Pa.

Nadzorniki: Josip Peterlin, Willock, Pa., John Grošelj, Collinwood, O., Janez Hafner, Burdine, Pa.

Porotniki: Martin Oberžan, Mineral, Kans., Frank Teropšič, Jenny Lind, Ark., Josip Golob, Springfield, Ill.

Da se odstrani pri imenu beseda "Katoliško" in se nadomestil s "Podporno", je bilo potrebno.

Da se društvo sv. Barbare združi z drugimi organizacijami, je bilo potrebno.

Kraj, kjer se bo vršila 6. konvencija, določi splošno glasovanje.

Ko se je razpravljalo za in zoper odstranitev besede "katoliško" in je neki zborovalec povedjal, da so vsi Slovenci in Hrvati krščeni in katoličani, da je dvignil neki delegat in pred celo konvencijo izjavil, da on ni katoličan in nikdar krščen ni bil. Pravijo, da ravno ta nekrščeni delegat je imel vedno glavno besedo v vseh zadevah.

Omenjene čete se nastanijo v Nemčiji, kjer bodo uživali nemško gostoljub

Malo življenje.

POVEST. SPISAL DR. FR. DETELA.

(Dalje.)

"Ah, kaj boš z možem!" se je jezil starec. "On je skopuh, in če je moj sin, se je izvrgel. Ti mu vzemi denar, in jaz ga pošljem Juriju. Francetu ni treba nič praviti; ta naj mu sam pošilja. Ampak kar bo on postal, še za sol ne bo. Torej, Franca, pa metna bodi in mene poslušaj!"

Tako je učil Premeč svojo sneho, ki je vsak dan povpraševala na pošti, če je že došlo kakšno pismo. Zase pa je hodiš povpraševal Premeč.

In Juri ni pozabil svojih ljubih v domačem kraju. Pisal je staršem, kako so ga poslali kot izvežbanega vojaka takoj na Laško, koliko da trpe na neprstanih pohodih po neizmernih ravneh, kako maločni so vojaki, ki ne vedo, čemu jih gonijo semintja in zoper nazaj, in da se povsod širi sum, da so predani. Obeta je Juri, da bo pisal vsak teden, in vsak teden sta priromala Miha s Strme peči in Premeč z Gorice v Dolino, da izvesta, kaj da piše Juri. Slaba, neugodna poročila Jurijeva pa je spremjevala Premeča tako, da bi bil sedel par let zaradi veleizdaje, ako bi ga bil ovadil kateri izmed domaćih. Še bolj pa se je razjaril mož, ko nekega tedna ni bilo nobenega pisma. Sam je letel na pošto in razgrajal, da mu je zagrozila odpravljitelja, da ga bo tožila, če zine še eno besedo, zaradi razjaljenja in kr. pošte. Domov gredje pa je nagnal s kamenjem poštnega sla, ki mu je začel pripovedovati, da je bila naša vojska teperna pri Mažent.

A tudi drugi teden ni prinesel nobenega pisma, in Rozalki je začela mati zelo prigovarjati, naj vzame Štefana, in ji dokazovalo, kako nespametno je misliti na Jurija.

Deklica pa je prosila, naj je nikar ne sili k možitvi, ker je tako zadovoljna s svojim stanom. Štefanovo snubljenje se je bilo tudi nekoliko ohladilo, odkar je bil spoznal, da ima Rozalka Jurija rada. Po eni strani se mu je to zanimalo zelo, po drugi pa je tudi polotilo, ker ni bilo tekmeča bližu, čuvstvo varnosti, čes, enkrat bodekla tako ali takoj njegovo, kaj bi se še posebno trudil! Docim so bili drugi vsi bolj slabe volje, je predstavljal on z Mihom veselo stran strmopeške življenja, in dočim so drugi dejali, da je Miha past in grampast kakor hrastova skorja, je Štefan zagovarjal svojega tovarisa, da je dosti bolj zabaven in zgovoren ku Juriju in da zna gosti kakor kdorsibidi.

Štefanovo mečko si ce, ki ni moglo živeti brez opore, se je navezalo popolnoma na Miha, tako da je ta Rozalki časi rekel: "Ti si neumek, ker ne vzame Štefana; z njim lahko storis, kar hočeš."

A dekla ni hotelo nič slišati o tem, in ni bilo dolgo, ko sta se zopet enkrat razprala. V Dolini je bil Štefan priča z njo in z materjo; nazaj ju pa ni hotel spremeti, ampak je šel pit k fantinom. Od vina razgret pa jim je začel zabavljati in jih klicati na kraj toliko časa, da so ga potisnili pod klop. A ker se jim je otroče zelo, da bi se tepli z njim, so ga posledi zopet za mizo.

"Ti moraš biti naš fant, Štefan," mu potrka eden po ramu. "Ti imas srce, Že si hud, in roko, da udariš, fantje, vse mimo ga medsei!"

"Toda krstili ga moramo, preden mu damo pravico hoditi krog naših dekle," meni drugi. "He, Štefan, čes naša dekleta jih ni. Saj jih vidiš v cerkvi. Rdeča pa bela so, oči pa črnih kakor muren."

"Zala dekleta, Bog jih živi!" pravi Štefan in piše pogumno. "Pa vas tudi, fantje, če me vzame za svojega fantja."

"Halo!" vpijejo fantini in ga objemajo. "Zdaj pa pet bokalov vina na mizo!" ukazuje poglavar. "Na sredo enega in na vsak ogel enega. Danes plačuje Štefan."

Pili so in pili, da je težka postala Štefanova glava; a če bi se ne bil bal, kaj bodo rekli doma, bi bil se ostal v veseli družbi. Tako pa se je odpravil proti večeru, in ko so ga bili spremili fantje do konca vasi, je sam ukal in omahoval proti domu.

Simonovi so bili v velikih skrbih zaradi njega. Anica je prisla vprašati na Strme peč, če je gori; in ko ga le ni bilo, je prisel oče sam.

"O ti nadloga!" je vzdihoval. "Kaj praviš, mati, kje je, da ga ni toliko časa domov?"

"V krmi se je zapoznili," pravi ona. "Toda dolgo pa res izostaja."

"Oh, ti otrok, ti! Kakšne skrbi mi napravljai! Saj mu ga privočim poštek časi, kaj pa to! To me ne bo spravilo na beraško palico. Ampak do mrtva naj bi prisel domov!"

"Posedite malo!" pravi Rozalka, "morebiti pride knalu."

"Tako ti misliš? Da pride? Oh, da bi bilo le res!"

"Nič se ne boje, oče!" tolazi Miha. "Štefanu se dobro godi. Nemara je že pisan ali pa se celo pretepa v Dolini."

"O jej, jej, Mihal! Torej ti misliš, da se pretepa? Oh, Bog nas varuj! Pa je že tak kakor ogenj. Kar trgal bi se in zabavljal, ta otrok."

A Štefana le ni in.

"Miha!" pravi Šimon črež nekaj časa, "polič vina ti plačam, kadar hočeš

"Zdaj sem pa že čisto zdrav in dober," je dejal nekoga dne Ožbeta, ki je prišel k njemu. "Tako lahko mi je v prih kakor že zdavnaj ne." V posledi se je vzklonil in padel zopet nazaj.

Ko pa je srečal Ožbe mater v veži, je rekel: "Ti, mati, pošili po gospoda, pošili!"

"Kaj, tako hudo je že?" se je ta zadržala.

"Varja pot je zmeraj boljša."

"Če se le ne bo preveč prestrašil!"

"Kaj se hoče! Jaz ne dam za njegovo življenje ne piškavega oreha."

Mater pa so obile solze, da si je s predpisnikom zakrila obraz.

"Zgodi se lahko," pravi Ožbe, "da se na bolje obrne, toda jaz svetujem, kakor vem in znam."

"Počakajmo eno noč. Da bi vendor Bog dal, da bi prebolel."

"Da bi Bog dal! Jutri pride zara na pogledat."

Drugega dne navsegodaj je zopet korakal Ožbe proti Šimonovini. Onostran Strme peči sreča starega Šimona, ki je šel zamisljen svojo pot.

"Šimon, kam pa tako zgodaj?" ga nagovori.

"Ah, Ožbe, ali si ti? — Veš kaj, Ožbe? Ni te treba več pri našem Štefanu. Bog mu bodi milostljiv!" vzdihne mož in si obriše z dlanjo oči. "Včeraj ti nismo verjeli, da je taka sila, včeraj Božja volja je tako. Štefana pa ne bo več nazaj."

"Torej je res umrl?"

"O res, res," tarna mož in pelje Ožbeta nazaj proti hiši, iz katere se je slišal glasen jog.

"Oh, Ožbe, Ožbe," prijoka mati, ko vstopita. "Zakaj te nisem ubogala? Revez bi bil vays previden umrl!"

"Le potolazi se!" je dejal Ožbe in ogledoval mrljica. "Štefan ni bil hubenčev človek; grešniki smo pa vsi, in če se nam Bog ne usmil, smo revez na tem in na onem svetu."

"Oh, ubožec," vzdihuje mati, "kako naenkrat ga je vzel!" Mati je rekel še davi, 'zdaj-le se pa napravim, da grem k Rozalki. Harmoniko mi dajte sem! Kako se bo zavzela, kadar pričodem goril! Jaz grem po orgle, ta cas je pa umrl, oh, oh!"

"Tako je, tako, Šimon," pravi Ožbe. "Smrt letos ne kosi samo otave, ampak tudi mlado seno. Ti pa tako misli, da je božja volja zmerom dobrotna. Bog nam časi doma kolo stare, da se med potom ne preobremo; mi pa smo hudi, ker nič ne vemo."

XXIV.

Ti so sedeli zvečer po pogrebu Pečarjevi in Šimonovi skupaj pred hišo in premisilevali, kako hitro se menjavajo in izpreminjavajo človeške razmere. Čim slatkojetnejši je bil Štefan, tem rajša sta ga imela starša, in najljubši zet bi bil Pečarki, ker je bil poslušen in dobrega sreča in imel za seboj odprtih preteklosti, ne pa čudnina skrivnostnih dogodkov, ki niso kar nujno ugajali preprosti ženi. Deklica pa sta se držali objet s solzničimi očmi.

Tolike osamešlosti še nista bili čutili nikoli. Obema je bil ljub dobr Štefan, edini brat Anici in Rozalki zvest prijatelj. A ne bo ga več nazaj in tudi nekega drugega ne bo morda več nazaj, ki je tudi obema ljub in drag. Drugi drugi sta se smilili in skupna žalost je utrijevala iznova staro ljubezen.

"Rozalka, pojdi sem pogledat, kaj se tako sveti!" se je oglasil Miha, ki se je bil ustavljal na oglu hiše, držal dan nad očmi in zrl proti Dolini. "Ali je mesec pot zgrebil, da 'nocoj tukaj vzhaja, ali kako?"

"Za... imamo vendor mlaj," pravi Rozalka, "to je ogenj."

Na ta vzklik je prihital vsa družba gledat, kako se žari obzorje za Dolino. Goril se je slišalo iz več ust, in v tem trenotju je izginil dvom, ko se je visoko po nebuh spel mogočen plamen in rdečesiv oblak obdal svetlo jedro.

"Ubogi ljudje!" je vzdihnila Anica: Miha pa je upiral oči v veličastni prizor in majal z glavo.

"Na Gorici je," reče zamolklo. "Na Gorici gori, nikjer drugje. Dolina leži nize, pod goriščem, in najbolje razvidim iz te črne lise vognu. To je šop Rožancovih smrek, ki nam podnevi branijo, da ne vidimo naše cas. Jaz tečem dol."

"Kaj pa hočeš dol?" ga zadružuje Pečarka. "Ali boš gasil, ko bo že vse pogorelo?"

"Kaj pa naša hiša!"

"Tu gori slama in les, in v dveh urah je vse končano. Kar gori, tegata ne omese."

"Res je," pravi Miha. "S takim plamenom naša hiša tudi ne bi gorela. Pri Rožancu bo. Hvala Bogu, da ni vetrata!"

Dan pozneje e že prisel Ožbe povest, da je vse pohištvo Rožancevo na Gorici pogorelo: hlevi, podi in hiša, in da sumijo, da bi bilo zažgano.

"Temu vragu nai pa le zgori!" je rekel Miha v svoji krščanski ljubezni.

"Miha, Miha, kako pa vendor govoril?" ga posvari Pečarka.

"Mati, ali ni ta hudoba izdal našega Jurija?"

"Če se je pregrasil, ga bo kaznoval Bog; mi pa ne smemo nikomur nesreče želite!"

"Zakaj pa gada ubijem, kadar se na solnco greje?"

"Človek je pa človek."

Miha pa ni šlo v glavo, kako da bi to ne bilo prav, enako z enakim plačevati. "Stari ljudje so vsi otročji," je mrmaril med zombi in šel na svoje delo.

Prihodnjo nedeljo pa je šel Miha v

Dolino in Primoževi so mu povedali, da so očeta zopet vteknili v zapor, ker leti nanj sum, da bi bil začaš. Prepirala sta se z Rožancem, in ljudje so baje slišali, ko se je Premeč rotil, da mu boka naredil. Pravili so tudi, da mu menda trdo gre pre sodiščem, ker ne more izpricati, kdo bi bil takrat, ko je nastal ogenj. Mihih brat France je bil zelo žalosten, da je oče na tako slabem glasu in da je tolikrat zaprt, Miha pa se ni ménil dosti.

"Če sede en mesec več ali manj," je dejal, "to je pač vse eno. Oče se bo do izvili kako, Rožancu se pa cisto prav godi."

Tako je misil Miha in žnjim veliko drugih, ki so v tej nesreči

videli kažen za izdajstvo. Stari lisjak Premeč pa se je kmalu izkopal.

Štirinajst dni so ga držali v preiskovalnem zaporu, a ker mu nihče ni mogel naravnost dokazati zločinstva, so ga moral izpustiti. — — —

Kresni večer je že prisopihal po bližnjici na Strmo peč.

"Ali ste že zopet tu?" ga je pozdravil Miha.

"Nocoj bom spal na tvoji postelji,

da boš vedel. — Pisana ni še vedno nič." Miha je zmignil z rameni, in oba sta molčala.

Prišla je Pečarka s hčerjo in tih segla starcu v roke. Tih se povečerjali in šli prijigat kres na grček, kamor je bil zosnil Miha drv iz gozda in butare, ki jih je bil izmeknil gospodin.

Pismi naslovite na:

Pristopajte k največjemu slovenskemu podpornemu društvu.

DRUŠTVO SV. DRUŽINE (The Holy Family Society)

št. 1 D. S. D., Joliet, Illinois.

Geslo: "Vse za vero, dom in narod."

"Vsi za enega, eden za vse."

Odbor za leto 1916.

Predsednik.....George Stonich.

Podpredsednik.....Stephen Kukar.

Tajnik.....Jos. Klepec.

Zapisnikar.....John Barbich.

Blagajnik.....John Peiric.

Reditelj.....Frank Kocjan.

Nadzorniki:

Nicholas J. Vranichar, John N. Pas-

dertz, Joseph Težak.

Chic. Phone 2768. N. W. Phone 1112.

POZOR ROJAKINJE!

Ali veste, kje je dobiti najboljše mese po najnižji ceni? Gotovo! V mesecu

Anton Pasdertz

se dobijo najboljše sveze in presejene klobace in majokusne mesne. Vse po najnižji ceni. Prudite torej na poskusite nase meso.

Niske cene in dobra postrežba na naše geslo.

Ne pozabite torej obiskati nas v naši mesnici in groceriji na vogalu Broadway and Granite Street.

120 Jefferson St. JOLIET, ILL.

Alexander Daras

Chi. Phone 376 N. W. 927.